

Гончарова О.В.
Студентка ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського
Науковий керівник
Солончук І.В., ст. викл., ФСП
КПІ ім. Ігоря Сікорського

Судові доручення

Правова допомога у цивільних справах є формою міждержавного співробітництва. Збільшення кількості звернень за правовою допомогою до судів іноземних держав поставило питання про необхідність теоретичного дослідження правової природи судового доручення. Це питання поки що не стало предметом серйозних наукових досліджень українських правознавців. Серед вчених існує дискусія щодо визначення означеного поняття. З огляду на це, надзвичайної актуальності та практичної значимості набуває питання з'ясування правової природи судового доручення.

Стан дослідження. Окремі аспекти означеного питання були досліджені у працях таких вчених, як: Грабовська О., Гонгало Р. Ф., Лесіна А. В., Петрова М. М., Рибак О. С., Садчиков Д. В., Цірат Г. А. та інші.

Метою дослідження є проведення комплексного аналізу доктринальних підходів до визначення правової природи судового доручення суду іноземної держави у цивільному процесі та формулювання на цій основі своїх висновків щодо означеного питання.

Виклад основного матеріалу. Аналіз міжнародних договорів України та національного законодавства свідчить про те, що як вручення документів, так отримання письмових доказів (документів), так і проведення окремих процесуальних дій на території іноземної держави є можливим виключно на прохання судів країн, які у встановленому порядку домовились про взаємну правову допомогу. Правовою підставою і процесуальним вираженням такого прохання виступає судове доручення [1, с.45].

Судове доручення виступає ефективним засобом за допомогою якого держави можуть надавати правову допомогу одна одній, а також воно являється засобом здійснення міжнародного співробітництва судових та інших юрисдикційних органів різних держав.

Питання щодо порядку надіслання і виконання доручення суду іноземної держави у цивільному процесі на національному законодавчому рівні регулюється такими основними нормативно-правовими актами, як: Цивільно-процесуальний кодекс України (статті 415-419); Закон України «Про міжнародне приватне право» (стаття 80); Інструкція «Про порядок виконання міжнародних договорів з питань надання правової допомоги в цивільних справах щодо вручення документів, отримання доказів та визнання і виконання судових рішень» від 27.06.2008 та іншими нормативно-правовими актами [2, с.88].

Серед науковців існують різні підходи до визначення правової природи судового доручення. Деякі вчені визначають дане поняття як вид правової допомоги, деякі – як форму взаємодії між уповноваженими органами держави, інші – як інструмент (засіб) за допомогою якого надається така допомога [3, с.356].

Гончаренко Г. В. зазначає, що судове доручення — спосіб сприяння суду в збиранні доказів. Тобто автор визначає судове доручення як спосіб [4, с.545].

Гонгало Р. Ф. частково підтримує таку позицію, проте зазначає, що за обсягом тих сутнісних ознак, які містяться у судовому дорученні, вищенаведене визначення не розкриває повною мірою зміст даного поняття, адже доручення може стосуватися не лише

збирання доказів, але й інших питань правового характеру, наприклад може містити звернення про вручення судових документів особам, які знаходяться на території іноземної держави та інших питань [3, с.356].

Ми погоджуємося з Рибак О. С., який вважає, що з метою належного функціонування інституту судового доручення у міжнародному цивільному процесі необхідне розроблення документу, зокрема для врегулювання правовідносин між країнами СНД, у якому будуть передбачені основні положення щодо судового доручення, особливості його надіслання і виконання та основні вимоги до означеного процесуального документу, які бути уніфіковані, що буде поліпшувати і прискорювати процес виконання запиту про надання правової допомоги [5, с.170].

Висновок. Таким чином, можемо зробити висновок, що виконання судового доручення є одним із найважливіших елементів у наданні правової допомоги. Інститут судових доручень використовується при розгляді справ, ускладнених іноземним елементом, адже часто виникає необхідність здійснення процесуальних дій на території іноземної держави, а судові доручення слугують процесуальною формою оформлення правовідносин у сфері надання міжнародно-правової допомоги. Крім того, варто підкреслити, що істотне значення має правильне оформлення і надіслання доручення до суду іноземної держави, яке потім буде ним виконуватися. Вимоги щодо змісту і форми судового доручення регулюються як внутрішнім правом кожної держави, так і міжнародними нормативно-правовими актами.

Список використаних джерел

1. Грабовська О. Особливості законодавчого регулювання процесуального порядку отримання доказів, проведення інших процесуальних дій, пов'язаних із доказуванням, на території інших держав / О. Грабовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2013. – Вип.2. – С.44-47
2. Рибак О. С. Правова природа судового доручення у цивільному процесі / О. С. Рибак // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. – 2013. – Вип.6-1(2). – С.88-91
3. Гонгало Р. Ф. Судові доручення в міжнародному цивільному процесі / Р. Ф. Гонгало // Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу / відп. за вип. В. М. Дрьомін; НУ ОЮА, Півд. регіон. центр НАПрН України. – Одеса: Фенікс, 2014. – Т. 1. – С.364-366
4. Гончаренко В. Г. Словник термінів / В. Г. Гончаренко // Правознавство: навч. посіб. / За ред. В. Г. Гончаренка. – К. : Юристконсульт, КИТ. – 2007. – 636 с.
5. Рибак О. С. Особливості надіслання і виконання доручення суду іноземної держави за законодавством України та Німеччини (порівняльно-правовий аналіз) / О. С. Рибак // Науковий вісник Херсонського державного університету. Юридичні науки. – 2013. – Вип.4 (2). – С.168-171